

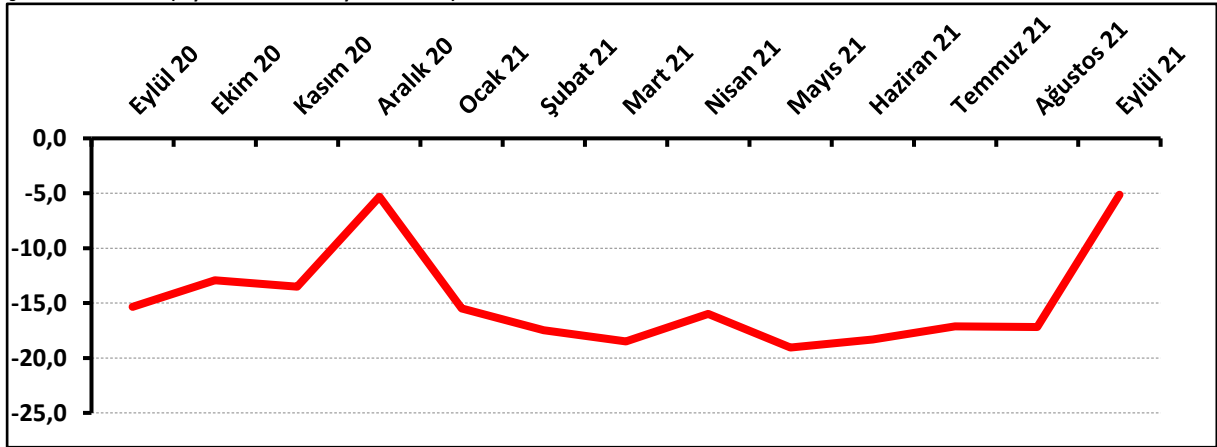
EYLÜL AYINDA YÜZ YÜZE EĞİTİMİN BAŞLAMASI PERAKENDE GÜVENİNİ OLUMLU ETKİLEDİ ANCAK, GELECEĞE YÖNELİK BEKLENTİLER ZAYIF

TEPE, Eylül 2021’de bir önceki aya göre 12,1 puanlık, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 10,2 puanlık artışla -5,1 puan değerini aldı. TEPE’nin geçen yıla ve geçen aya kıyasla artışında geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu göstergesindeki iyileşme ile mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğuna yönelik değerlendirmelerin artması etkili oldu. “Tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörü Eylül ayında perakende güveni en fazla artan sektör oldu. Bölgeler bazında incelendiğinde ise Eylül ayı perakende güveninde en fazla artış Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi’nde görüldü. Eylül ayında yaşanan toparlanma ile Türkiye, perakende güveninde AB-27 ve Euro Bölgesi’nden daha iyi performans gösterdi.

Perakende güveni geçen yıla ve geçen aya göre arttı

TEPE değeri, Eylül 2021’de -5,1 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre 10,2 puan, geçen aya göre 12,1 puan arttı. TEPE değerinin aylık ve yıllık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu göstergesindeki sırasıyla 39,3 ve 33,5 puanlık iyileşme etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki 0,7 ve 5,4 puanlık değişimler endekse olumlu yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Eylül 2020 – Eylül 2021)¹

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-20,4	-23,7	-12,3	-17,3	-15,9	-12,1	-18,8	-20,1	-14,9	-16,3	-13,4	-14,6
2020	-12,4	-16,6	-18,9	-29,4	-17,1	-20,7	-16,0	-14,9	-15,3	-12,9	-13,5	-5,3
2021	-15,5	-17,5	-18,5	-16,0	-19,0	-18,3	-17,1	-17,2	-5,1			

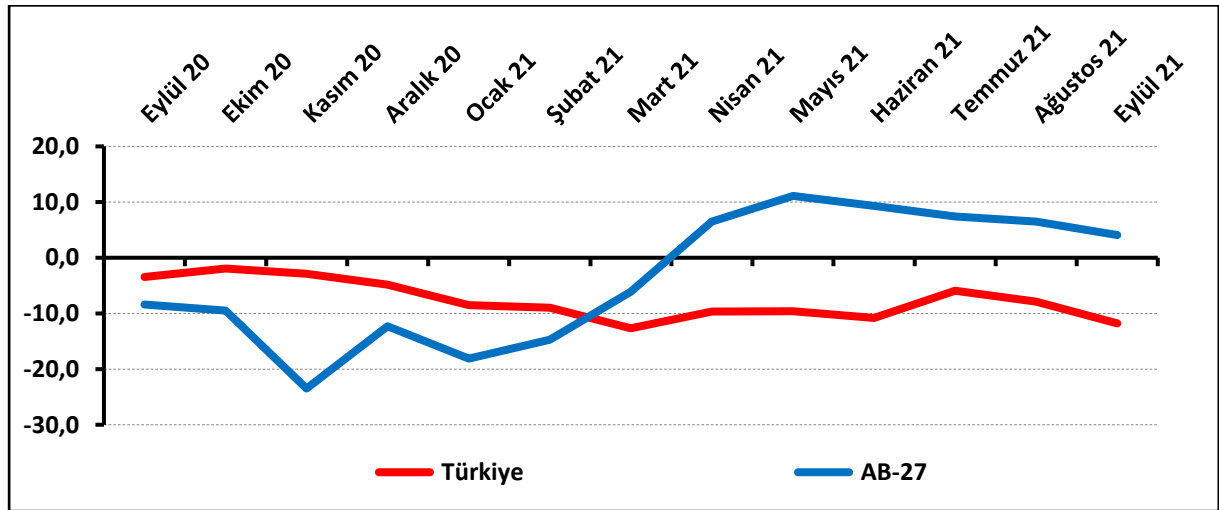
¹ Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Ancak, perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi bir önceki aya ve yıla kıyasla azaldı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Eylül 2021’de -11,8 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 3,9 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 8,3 puan azaldı.

Eylül 2021’de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 28,2’si önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 43,2’si işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 28,6 oldu.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Eylül 2020 – Eylül 2021)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

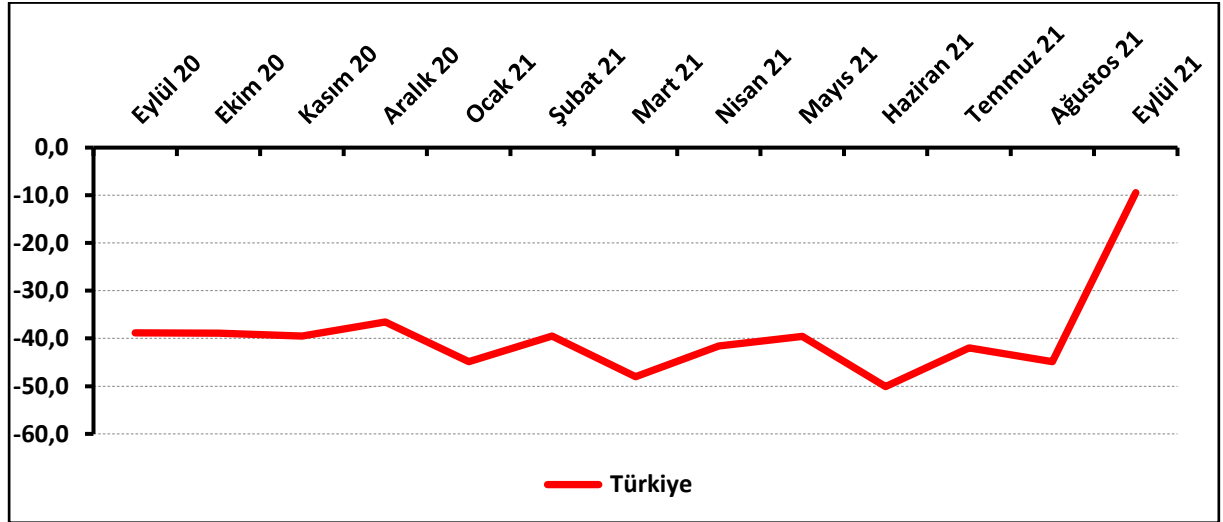
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-18,5	-31,6	-4,3	-10,0	-5,3	-12,5	-21,5	-21,2	-8,0	-8,3	-3,5	-7,2
2020	-2,2	-13,1	-14,3	-37,9	-8,7	-8,7	-8,0	-7,8	-3,5	-1,9	-2,9	-4,8
2021	-8,5	-9,0	-12,7	-9,6	-9,6	-10,8	-5,9	-7,9	-11,8			

İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmeler geçen yıla ve geçen aya kıyasla iyileşti

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Eylül 2021'de -9,4 puan değerini alarak Ağustos 2021'e göre 35,5 puan, Eylül 2020'ye göre 29,4 puan arttı.

Eylül 2021'de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 32,8'i geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 42,2 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 25,1 oldu. Geçen yılın aynı dönemi esas alınarak yapılan söz konusu değerlendirmelerde gözlenen önemli iyileşmede yüz yüze eğitimin başlamasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Eylül 2020 – Eylül 2021)

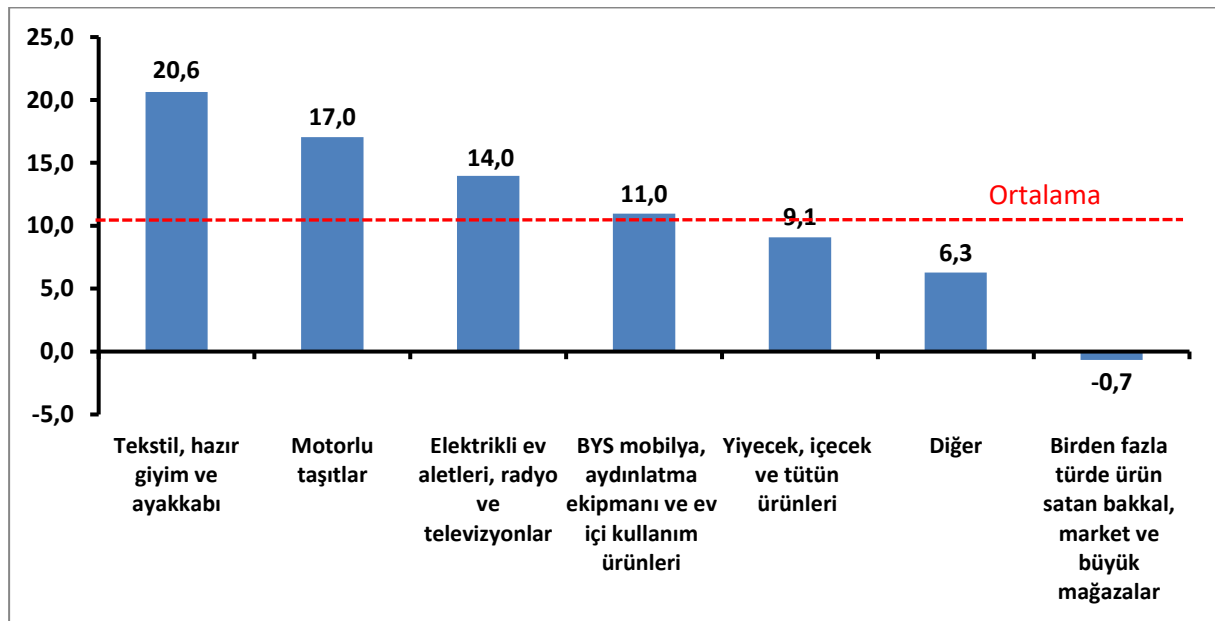
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-54,1	-51,4	-35,3	-36,3	-38,4	-36,4	-45,4	-48,6	-32,9	-49,3	-41,5	-41,9
2020	-40,9	-37,7	-44,4	-63,5	-39,8	-55,5	-39,2	-44,5	-38,8	-38,9	-39,5	-36,6
2021	-44,9	-39,5	-48,0	-41,6	-39,5	-50,1	-42,0	-44,9	-9,4			

Perakende güveni en fazla “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Eylül 2021’de, geçen yılın aynı dönemine göre “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “motorlu taşıtlar”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” ve “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” sektörlerinde artış gerçekleşirken, “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektöründe azalış oldu.

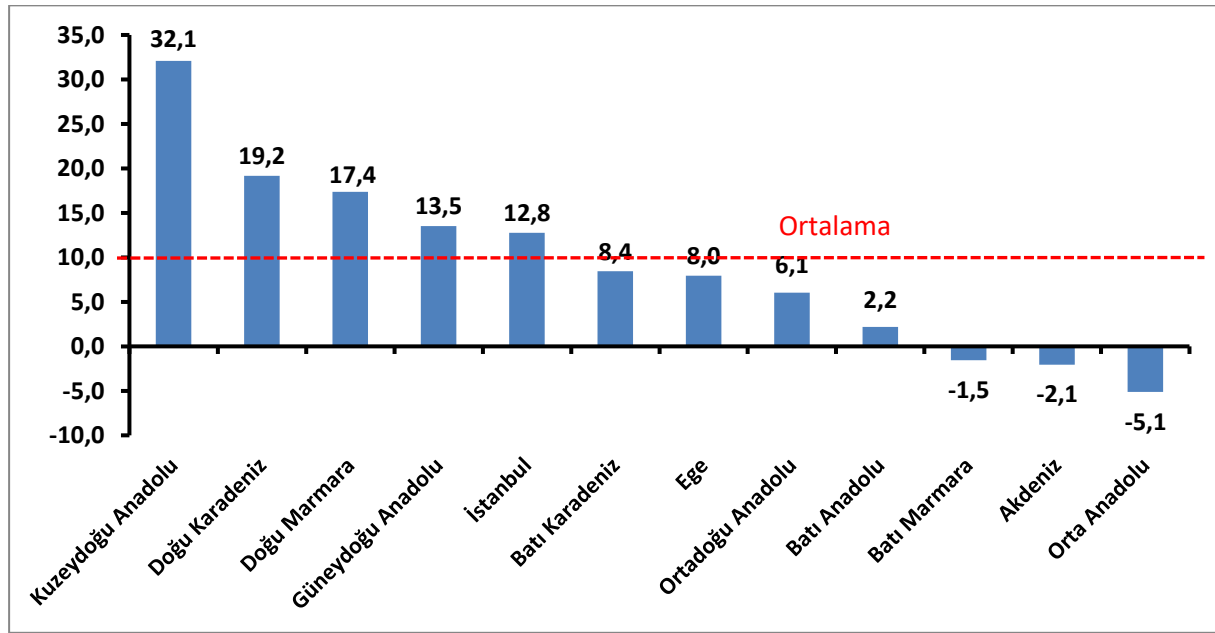
Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE’nin Eylül 2021’de geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni en çok Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde arttı

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Eylül 2021'de, geçen yılın aynı dönemine göre Kuzeydoğu Anadolu, Doğu Karadeniz, Doğu Marmara, Güneydoğu Anadolu ve İstanbul'da 10 puanın üstünde artışlar gerçekleşirken, Batı Karadeniz, Ege, Ortadoğu Anadolu ve Batı Anadolu bölgelerinde artışlar daha düşük oldu ve Batı Marmara, Akdeniz ve Orta Anadolu bölgelerinde ise azaldı. En fazla azalış -5,1 puan ile Orta Anadolu Bölgesi'nde yaşandı.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE'nin Eylül 2021'de geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakendede satış fiyatı beklentisi yıllık ve aylık bazda arttı

TEPE anketine soru bazında bakıldığında, Eylül 2021’de, “önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi” ve “gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi” dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Eylül 2020’ye kıyasla olumlu yönde değişirken, “önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” arttı. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise “önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi” dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Ağustos 2021’e kıyasla olumlu yönde değişirken, “önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” arttı. Geçen yılın aynı dönemine göre işlerin genel durumu değerlendirmesi ile geçtiğimiz üç ayda işlerin gelişimine yönelik değerlendirmelerde gözlenen yüksek oranlı iyileşmeler dikkat çekti.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 09/2020	Endeks 08/2021	Endeks 09/2021	Bir önceki aya göre değişim 09/2021	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 09/2021
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-54,4	-60,2	-20,9	39,3	33,5
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	11,9	16,6	17,3	0,7	5,4
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-18,0	-19,3	-13,4	5,9	4,6
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-3,5	-7,9	-11,8	-3,9	-8,3
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-4,7	-0,7	0,0	0,7	4,7
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	32,7	36,3	48,4	12,1	15,7
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-38,8	-44,9	-9,4	35,5	29,4
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	7,3	4,9	5,3	0,4	-2,0

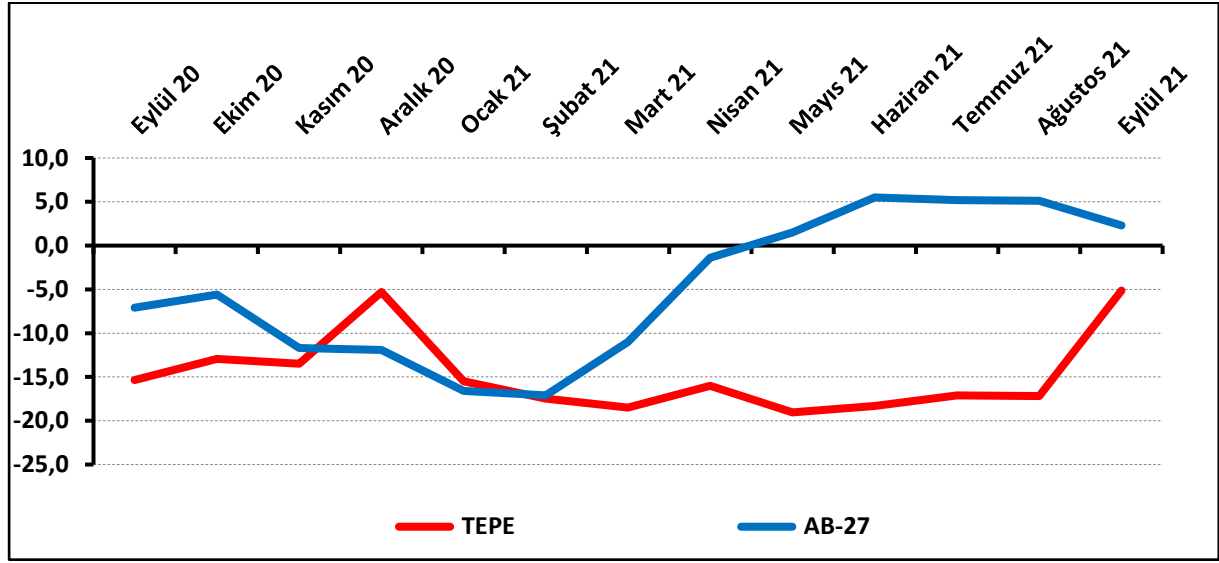
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen yıla göre artarken geçen aya göre azaldı

AB-27 Perakende Güven Endeksi, Eylül 2021'de bir önceki aya göre 2,8 puan azalırken, geçen yılın aynı dönemine göre 9,4 puan arttı ve 2,3 puan değerini aldı. AB-27'de perakende güveninde sene başından beri gözlenen iyileşme eğilimi Eylül ayında tersine döndü ancak olumlu görünüm ima eden pozitif değerini korudu. TEPE'de ise toparlanma görülmesine rağmen, mevcut negatif değeri ile AB-27 ve Euro Bölgesi'nin gerisinde kaldı.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Eylül 2020 – Eylül 2021)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-0,5	0,2	1,7	0,3	0,6	1,2	0,6	1,6	1,1	0,0	0,9	1,8
2020	1,2	1,3	-6,4	-29,1	-28,3	-18,4	-13,7	-9,2	-7,1	-5,6	-11,7	-11,9
2021	-16,6	-17,1	-11,0	-1,4	1,5	5,5	5,2	5,1	2,3			

Eylül 2021'de perakende güveninde Türkiye, geçen aya kıyasla en yüksek artış kaydeden ülke oldu

Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi AB-27 ve Euro Bölgesi ülkeleri ile karşılaştırıldığında, Eylül ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke Malta oldu. Hırvatistan, İspanya ve Karadağ'da da 30 puan üzerinde iyileşmeler gerçekleşti. Bölge ortalamalarındaki değişim AB-27'de 9,4 puana, Euro Bölgesi'nde ise 9,8 puana ulaştı. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde, en yüksek artış Türkiye ve Malta'da yaşandı; bölge ortalamaları ise AB-27'de ise -2,8 puan, Euro Bölgesi'nde -3,3 puan oldu. Türkiye'nin AB-27 ve Euro Bölgesi'ne kıyasla olumlu ayrıştığı görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Eylül 2020 ve Ağustos 2021'e göre)

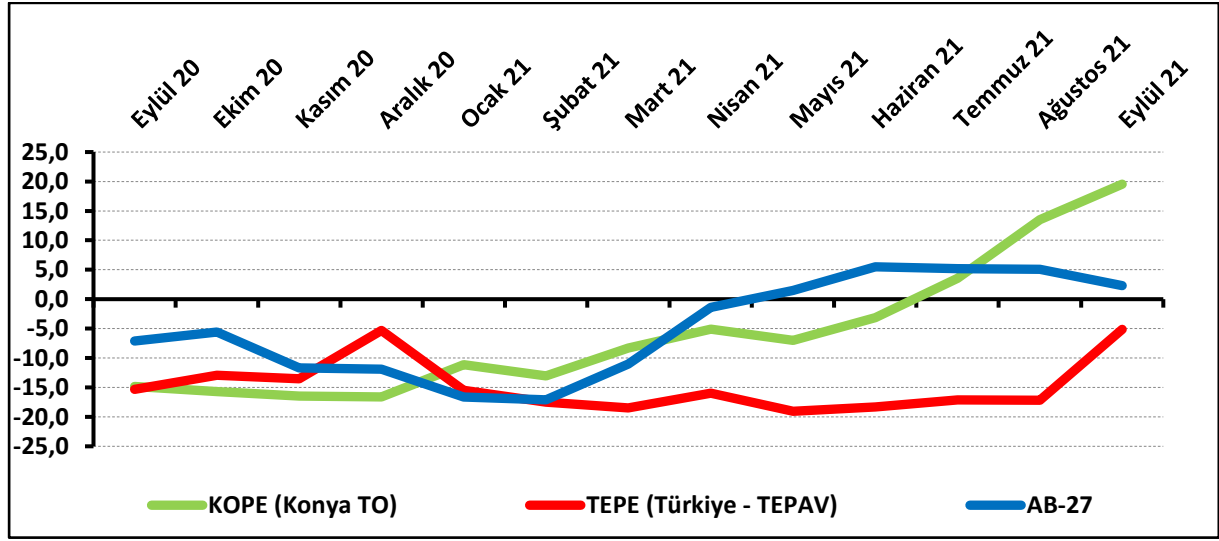
Ülkeler	Eylül 2020'ye göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)*	Ağustos 2021'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
Malta	85,5	6,6
Hırvatistan	34,4	3,0
İspanya	32,2	-0,6
Karadağ	31,9	-2,2
Avusturya	25,4	0,6
Yunanistan	23,2	-7,2
İrlanda	20,8	-4,8
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	19,7	0,3
Estonya	17,8	4,1
Slovakya	17,7	-2,7
Arnavutluk	15,9	-2,8
Macaristan	15,6	1,5
Bulgaristan	14,1	-2,3
Portekiz	13,6	1,6
İsveç	11,7	3,5
Belçika	11,4	-3,5
İtalya	11,1	-7,1
Finlandiya	11,1	-1,9
Türkiye	10,2	12,1
Romanya	10,0	0,0
Euro Bölgesi-19	9,8	-3,3
AB-27	9,4	-2,8
Çek Cumhuriyeti	8,9	1,1
Makedonya Cumhuriyeti	8,6	0,6
Almanya	8,5	0,4
Sırbistan	6,4	-1,3
Litvanya	5,3	-1,0
Polonya	4,9	-1,6
Letonya	1,5	-2,5
Fransa	-3,1	-8,3
Hollanda	-4,2	0,8
Slovenya	-5,2	-11,9
Danimarka	-13,6	-2,5

*Sıralama Eylül 2020 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Eylül 2021'de geçen yılın aynı dönemine göre 34,3 puan, bir önceki aya göre ise 6,0 puan artışla 19,5 puan değerini aldı. KOPE, Eylül ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha iyi performans sergiledi.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Eylül 2020 – Eylül 2021)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	-16,2	-17,4	-12,5	-14,6	-13,9	-8,8	-16,6	-9,0	-12,4	-17,7	-8,9	-5,8
2020	-4,6	-5,2	-21,1	-26,7	-8,1	-8,6	-3,9	-12,0	-14,8	-15,7	-16,4	-16,6
2021	-11,1	-13,0	-8,3	-5,1	-7,0	-3,1	3,6	13,5	19,5			